

احکام معاوضه طلا با طلا

احکام معاوضه طلا با طلا

ربا در معاوضه طلا و نقره

س ۱۰۴. منظور از ربای معاوضی چیست؟

ج. ربای معاوضی عبارت است از معاوضه یا فروش کالای پیمانه‌ای یا وزنی به کالای هم جنس دیگر با گرفتن زیادی، اعم از این که زیادی عینی باشد یا حکمی^(۱)، به ربای معاوضی ربای معاملی یا ربای در معامله و معاوضه نیز گفته می‌شود.

تبصره: ربای معاملی (معاوضی)، اختصاص به بیع (خرید و فروش) ندارد و شامل هر گونه معامله و معاوضه از قبیل صلح، هبة معوّضه و مانند آن نیز می‌شود.

س ۱۰۵. آیا در خرید و فروش طلا و نقره ربا محقق می‌شود؟

ج. اگر طلا را به طلا، یا نقره را به نقره بفروشد، (سکه باشد یا زیورآلات) در صورتی که وزن یکی از آنها زیادتر از دیگری باشد معامله حرام و باطل است. ولی اگر طلا را به نقره، یا نقره را به طلا بفروشد، معامله صحیح است، و لازم نیست وزن آنها مساوی باشد.

س ۱۰۶. آیا انواع مختلف طلا از قبیل طلای سفید، طلای زرد، طلای ۱۸ عیار و ۲۴ عیار، یک جنس محسوب شده و ربای معاوضی در آن‌ها محقق می‌شود؟

ج. اگر منظور از طلای سفید همان پلاتین است (چیزی غیر از طلای زرد) پس جنس آن با طلا متفاوت است. ولی اگر منظور همان طلای زرد است که آن را سفید کرده‌اند، یک جنس است؛ و همچنین طلای ۱۸ عیار با طلای ۲۴ عیار یک جنس محسوب می‌شوند، و ربای معاوضی در آنها محقق می‌شود.

س ۱۰۷. در مبادله طلا با طلا در صورتی که وزن آنها متفاوت باشد، آیا با ضمیمه کردن یک جنس دیگر به طلایی که وزنش کم می‌باشد معامله را از ربوی بودن خارج می‌کند؟

ج. در فرض مذکور، اگر چیزی ضمیمه می شود تا طلای اضافی در مقابل آن قرار بگیرد، و غرض، فرار از ربا نباشد، اشکال ندارد، و معامله ربوی نخواهد بود.

تبصره: معامله ۵ گرم طلا با ۴ گرم طلا به خاطر زیادی، ربا بوده و حرام است؛ ولی اگر ۵ گرم طلا در مقابل ۴ گرم طلا و مقداری پول معاوضه شود صحیح است. چون یک گرم طلای اضافی در مقابل پول قرار می گیرد.

س. ۱۰۸. آیا تمامی شرایطی که برای صحت معاملات طلا شرط شده است، در مورد معاملات نقره هم جاری است؟

ج. طلا و نقره نسبت به شرایط لازم برای صحت معامله و ربوی بودن یا نبودن، یکسان بوده و هیچ تفاوتی با همدیگر ندارند.^(۲)

معاوضه طلای دست دوم با طلای نو

س. ۱۰۹. آیا خرید و فروش طلا به صورتی که امروزه در بازار رایج است، از نظر شرعی صحیح است؟ (یعنی مشتری طلای دست دوم را داده و در مقابل طلای نو می خرد.)

ج. اگر طلای دست دوم را به قیمت معینی به او بفروشید، و بعد طلای نو را به قیمت معین بخرید، اشکال ندارد.

تبصره: اگر معامله حداکنه ای برای طلای دست دوم و معامله دیگری برای طلای نو صورت می گیرد، صحیح است. ولی اگر طلای دست دوم در مقابل طلای نو معاوضه بشود، گرفتن طلا یا پول اضافی جایز نیست. مثلاً معاوضه ۵ گرم طلای کهنه در مقابل ۴ گرم طلای نو صحیح نیست، و همچنین معامله ۵ گرم طلای کهنه و پرداخت مقداری پول در مقابل ۵ گرم طلای نو جایز نیست و ربا می شود.

س. ۱۱۰. اگر طلا فروش قیمت طلای کهنه مشتری را حساب نموده و طلای انتخاب شده از سوی مشتری را هم حساب نموده، و بگوید من این طلای شما را برمی دارم، و علاوه بر آن شما باید ۱۰۰هزار تومان دیگر به من بدهیم؛ آیا چنین معامله برای مشتری صحیح است؟

ج. اگر مشتری متوجه است که، فروشنده قیمت طلای نو و کهنه را محاسبه نموده و تفاوت قیمت دو معامله را ذکر می کند صحیح است، اگر چه از جزئیات معامله اطلاع نداشته، و به سخن فروشنده اعتماد می کند.^(۳)

س. ۱۱۱. اگر سازنده جواهرآلات، ۱۰۰ گرم طلای آماده و ساخته شده را به طلافروش بدهد، و همان میزان طلای شکسته و دست دوم گرفته، و مقداری پول هم به عنوان اجرت ساخت بگیرد، آیا این کار از نظر شرعی صحیح است؟

ج. اگر معامله بین ۱۰۰ گرم طلا در مقابل ۱۰۰ گرم طلا بوده و اجرتی هم در مقابل ساخت آن قرار

داده شود، مانع ندارد.

تبصره: معامله طلا با طلا در صورتی جایز است که هم وزن باشند در فرض مذکور می توان:

۱. طلای شکسته و طلای نو را بر اساس قیمت خودشان معامله کرد تا اشکالی نداشته باشد.
۲. طلا را به هم وزن خودش معاوضه نموده و معامله دیگری بین اجرت و دستمزد آن قرار دهنده.

س ۱۱۲. اگر زرگر ۱۰۰ گرم طلای کهنه‌ی خود را به سازنده‌ی طلا تحویل دهد تا ۱۰۰ گرم طلای نو از او تحویل بگیرد، و هنگام معامله با سازنده‌ی طلا، شرط کند که به جای اجرت ساخت، هم معادل با مقدار اجرت آن، طلای کهنه (مثل ۱۰ گرم) تحویل دهد، آیا این کار صحیح است؟ و اگر طلا گران شود باید اجرت ساخت را بر اساس قیمت قبلی طلا محاسبه نماییم، و یا قیمت فعلی؟

ج ۱: اگر اجرت ساخت را معین کنند، اشکال ندارد.

ج ۲: اجرت ساخت را باید هنگام قرارداد معین کنند، و طبق شرط، معادل همان اجرت تعیین شده، طلا بگیرد.

س ۱۱۳. آیا می توان ده مثقال طلای خالص دست دوم را با ده مثقال طلای غیر خالص (مثل طلای تزئین شده به نگین) معاوضه کرد؟

ج. طلای خالص در صورتی که سنگین تر از طلای غیر خالص باشد، معاوضه صحیح است.

تبصره: در معاوضه طلا با طلا باید هم وزن باشند، ولی اگر یکی از طلاها سنگین تر باشد، باید در مقابل آن مقداری پول یا چیز دیگر (مثل نگین) قرار گیرد.

س ۱۱۴. اگر مشتری ۳۰ گرم طلای کهنه به زرگر بفروشد تا بعد از ۹ ماه ۳۰ گرم طلای نو از او تحویل بگیرد، آیا این معامله شرعاً صحیح است؟

ج. معامله طلا در برابر طلا، به صورت نسبیه، جایز نیست.

خرید و فروش طلای دست دوم

س ۱۱۵. در برخی مواقع طلای خریداری شده از مشتری در حد نو می باشد، و با پرداخت و آبکاری روی آن، با طلای نو برابری می کند، آیا می توان آن را به جای طلای نو فروخت؟ آیا اطلاع دادن به مشتری لازم است؟

ج. اگر مشتری طلا را به شرط نو بودن می خرد، و یا این که معامله مبتنی بر نو بودن طلا واقع

شده، فروش طلای خریداری شده به جای طلای نو جایز نیست. ولکن در صورت فروش، معامله صحیح است، و در صورت جهل مشتری به دست دوم بودن طلا هنگام معامله، مشتری حق فسخ معامله را دارد.

س. ۱۱۶. اگر شخصی طلای قدیمی و عتیقه‌ی با ارزش را برای فروش عرضه کند، و خریدار (صاحب مغازه) بدون این که به فروشنده طلا (مشتری) اطلاع دهد، آن را به قیمت طلای معمولی بخرد؟ این معامله از نظر شرعی چه حکمی دارد؟

ج. در معامله فریب دادن طرف مقابل جایز نیست. و در فرض سؤال فروشنده‌ی طلا می‌تواند با استفاده از خیار غبن، معامله را فسخ نماید.

معاوذه سکه با سکه

س. ۱۱۷. آیا تفاوت وزن در تعویض یک نوع سکه‌ی طلا به سکه‌ای از نوع دیگر اشکال دارد؟

ج. در معامله طلا به طلا، سکه باشد یا غیر سکه، در صورتی که وزن یکی از آنها زیادتر از دیگری باشد، معامله حرام و باطل است.

س. ۱۱۸. آیا معاوضه یک سکه طلای بهار آزادی، با دو نیم سکه بهار آزادی اشکالی دارد؟ اگر فروشنده‌ی نیم سکه‌ها، علاوه بر تعویض، خواهان دریافت مقداری پول نقد هم باشد، آیا این کار از نظر شرعی صحیح است؟

ج. معاوضه یک سکه در مقابل دو سکه در صورتی که وزن آن‌ها یکسان باشد، صحیح است. ولی گرفتن مبلغ اضافی ربا بوده و حرام است. و معامله باطل خواهد بود.

س. ۱۱۹. سکه بهار آزادی طرح قدیم با سکه بهار آزادی طرح جدید تفاوت قیمت دارد، در حالی که جنس و مقدار هر دو یکی است. آیا این اختلاف قیمت و دریافت مبلغی اضافی در موقع تعویض این دو نوع سکه، اشکال دارد؟

ج. معاوضه موارد مذکور صحیح نیست؛ در معامله دو سکه‌ی هم وزن، گرفتن چیز اضافی ربا بوده، و حرام است. مگر این که معاوضه‌ی مذکور در ضمن دو معامله انجام شود، مثلًا سکه بهار آزادی طرح جدید را به فلان مبلغ معین بخرد، سپس سکه بهار آزادی طرح قدیم را به فلان مبلغ معین بفروشد، که در این صورت کم و زیاد بودن مبالغ آنها اشکال ندارد.

تعویض نقره با نقره یا طلا

س۱۲۰. آیا می توان انگشت نقره ای که شکسته با یک انگشت سالم معاوضه نمود؟ اگر فروشنده مقداری پول اضافی هم بخواهد، آیا معامله صحیح خواهد بود؟

ج. اگر نقره را به نقره بفروشند، در صورتی که وزن یکی از آنها زیادتر باشد، معامله حرام و باطل است. مگر این که در مقابل نقره ای که وزن آن زیادتر است پول یا چیزی پرداخت گردد.

س۱۲۱. آیا در معاوضه مستقیم طلا با نقره، لازم است وزن آن ها مساوی باشد تا معامله صحیح شود؟

ج. اگر طلا را به نقره، یا نقره را به طلا بفروشند معامله صحیح است، و لازم نیست وزن آنها مساوی باشد.

۱. زیاده‌ی حکمی و عینی: این دو نوع زیاده در بحث **بیا** مطرح است. در دو مال از یک **زنی**، گاهی یکی بر دیگری **زنیده عینی** و حقیقی دارد، مانند یک کیلو گندم در برابر دو کیلو گندم؛ و گاهی چنین نیست، بلکه زیاده، حکمی و معنوی است، مانند یک کیلو گندم **نقد** در برابر یک کیلو گندم **نسیه**، یا در برابر یک کیلو گندم با **حق** سکونت در منزل یا آموختن چیزی.

۱. اگر طلا را به طلا یا نقره را به نقره بفروشد، سکه دار باشند یا بی سکه، در صورتی که وزن یکی از آنها زیادتر از دیگری باشد، معامله حرام و باطل است.

۳. سوال جدید: اگر شخصی ۵ / ۲ مثقال طلا برای عوض کردن بیاورد، و قیمتیش بر فرض پنج هزار تومان باشد، و در عوض ۲ مثقال طلا بگیرد به قیمت پنج هزار تومان، در این صورت قیمت یکی است، ولی وزن تفاوت می کند، آیا اشکال دارد یا نه؟ ج - در فرض مرقوم اگر طلا را به قیمتی که توافق کردند بفروشد، و با پول آن، دوباره طلای دیگری به وزن مساوی یا بیشتر یا کمتر بخرد، اشکال ندارد.